

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 32 (347)

Fredagen den 10 augusti 1894.

7:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modetidning jämte kol- lorerade planscher..... » 4: 50 Iduns Modet. utan kol. pl. ... » 3:—</p>	<p>Byrå: Klara v. Kyrkogata 7, 2 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lös:n:r endast för komplette, ingar.)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Plattsökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
--	---	--	--	--

Frances Willard.

»Amerikas okrönte drottning.»

En kvinna, som inom den stora republiken i västern gjort sig förtjänt af detta namn, må väl ock vara förtjänt af en plats i vårt bildergalleri. Svårigheten är blott att inom den trånga ram, som står oss till buds, kunna inrymma en något så när uttömmande skildring af hennes lif och verksamhet, hvarom en bok på 700 stora sidor med titel: »Glimpses of fifty years» är utkommen i hennes fädernesland.

Frances Willard är född i Ogden i den amerikanska staten Newyork den 28 september 1839. Hennes föräldrar voro rätt-sinniga, ädla personligheter, besjälade af en varm gudsfruktan; isynnerhet säges modern hafva varit en sällsynt finkänslig och begåfvad kvinna. Den uppväxande flickan fick således redan från sin tidiga barndom den allvarliga riktning, som gjort henne till hvad hon sedan blifvit. »Säg mig hurudan barndom en person haft, och jag skall säga dig hvad slags människa han är,» säger en gammal filosof, och dessa ord passa väl in på Frances W. Då hon var tre år gammal, flyttade fa-

miljen ut till fjärran västern till en enslig farm inne i skogen i staten Wisconsin. Om hennes yttre säges det, att hon som barn var högst intagande, med guldgult hår, blå ögon, fina anletsdrag och ljus hy. I det landtliga hemmet växte hon upp tillika med en äldre bror och en yngre syster, i den gladaste frihet, omgifven af en storartad och härlig natur och väl öfvad i att klättra i träd, skjuta med bäge, jaga, ro och fiska samt alla de idrotter, som höra till barnens lif ute i skog och mark.

I jämbredd med detta friska lif utomhus gick ock hennes bokliga uppfosttran. »Hon lärdes att tycka om böcker och läsning,» heter det i en skildring af hennes barndom, »hon uppmanades ock att tänka däröfver och göra frågor angående det lästa.» Redan tidigt var hon sålunda bekant med de bästa såväl amerikanska som engelska författare och tillägnade sig med lätthet de vetandets skatter, som erbjödos henne. I hemmet fanns ett rikt urval af goda böcker och tidningar, hvilka med begärlighet anlidades af de unga och hos dem väckte lust

Ej bättre börda
Man bär på vägen
Än vishet mycken.

Ej sämre vägst
Man bär på resan
Än dryckenskap mycken.
Havamal.

att själfva försöka sig på skriftställarebanan, hvadan syskonen tillsammans tidigt uppsatte och renskrefvo en egen liten tidning. Ända till sitt adertonde år framlede Frances en skolflickas hurtiga och fria lif, men på sin adertonde födelsedag måste hon ikläda sig långa kjolar och fästa upp sitt hår och detta till stor sorg för hennes frihetsälskande sinne. Nu skulle hon ej mer kunna klättra öfver en gärdesgård eller gå med brodern på jakt i skogen. Härtill kom att brodern, som samtidigt fyllt tjuuett år, nu för första gången fick åtfölja fadern för att »rösta» vid presidentval. Frances och hennes syster stodo vid fönstret och sågo dem begifva sig ästad. »Skulle icke du vilja rösta likaväl som vår bror,» utbrast Frances, vänd till system. »Älska icke du och jag vårt land lika mycket som han, och behöfver icke vårt land lika mycket våra röster som hans?» »Naturligtvis,» svarade den yngre system, som vant sig att i allt se upp till Frances. »Men gå nu icke och säg ut det där,» tillade denna varnande, »ty då säga de strax, att vi äro emanciperade.»

Att ett sådant lynne behöfde verksamhet och sysselsättning var själfklart. Hon fortsatte därför sina studier vid akademien i Evanstone och utgick därifrån med utmärkta betyg såsom lärarinna. Såsom sådan hade hon plats i flere ansedda skolor samt tillvann sig öfverallt aktning och tillgifvenhet. Hennes undervisningsämnen voro: räkning, geometri och algebra, zoologi, geologi, mineralogi, fysiologi och våltalighet. Icke undurligt att hon efter en dag med flere timmars lektioner kände sig trött och i behof af hvila!

Några år senare blef den omtyckta lärarinnan af en rik väninna erbjuden att tillsammans med henne företaga en lång resa. Den räckte i två år och gällde Egypten, Palestina, Ryssland och flere af Europas öfriga länder. Vid sin återkomst kallades miss Willard till föreståndarinna för den kvinnliga högskolan i Evanstone, där hon med sina gedigna kunskaper och nu äfven med sina intressanta rese-skildringar fängslade sina elever till den grad, att de med den innerligaste hängifvenhet fäste sig vid henne. Hennes fråga till dem var icke blott den mera ytliga: Hvad ämnar du bli? utan den mera djupgående: Hvad ämnar du uträtta och verka i lifvet? Och snart nog lärde äfven den tanklösaste elev förstå, att lifvet hade ett kraf äfven på henne, och att det gällde att fylla den för en hvar bestämda lifsuppgiften.

Ännu hade dock icke miss Willard funnit sin rätta kallelse. Skolstudierna, den långa resan och en tolfårig praktisk verksamhet som lärarinna hade blott, så att säga, varit förberedelser för det kall, som väntade henne. I Amerika hade en mäktig rörelse begynt under namn af »kvinnornas korståg». De starka dryckerna hade där, måhända mer än annorstädes, framkallat en förhärjande ödeläggelse af hem och familjelycka. En moder greps så af förtviflan, då hennes mest älskade och förhoppningsfulle son första gången visade sig drucken, att hon sammankallade en hop lika förtviflade mödrar för att med dem råda bot för det öfverhandtagande onda. Och resultatet blef, att mödrarna själfva drogo ut från den ena krogen till den andra, uppmanande

ägarne att upphöra med den olycksbringande handeln. Då uppmaningen ej hade åsyftad verkan, stannade de kvar på utskänkningsstället under bön och sång natt och dag, tills värden gaf med sig.

Rörelsen grep omkring sig, som en präriebrand. Den pågick omkring två månader, och krogar och värdshus stängdes i omkring två hundra femtio städer och byar, under det kyrkor och söndagsskolor fylldes till trängsel och brott och oordningar minskades till förvånansvärd grad på alla orter, dit den nya rörelsen framträngde. Då det emellertid låg mycken öfverdrift och öfverspändhet i denna rörelse, dog den småningom bort, och behofvet af en ordnad verksamhet gjorde sig alltmer gällande.

Med djupaste intresse hade Frances Willard i tidningarna följt med alla berättelser om denna märkvärdiga rörelse. Med värme uppträdde hon äfven och talade på de möten, som med anledning häraf höllos i Chicago. Hennes första uppträdande som offentlig talarinna var glänsande och hade till följd att hon öfverhopades med inbjudningar att tala. En af Chicagos förnämsta tidningar yttrade om henne: Såsom offentlig talarinna är miss Willard helt enkelt utan like bland kvinnor. Hennes plats som föreståndarinna för akademien gifver henne dock föga tid öfver den, som fordras för arbetet där. Med den öppna blick hon hade för alla missförhållanden i lifvit, hade hon tidigt insett det samhällsupplösande i missbruket af starka drycker, och det så mycket mer, som hon redan från föräldrahemmet medfört en djup afsky för allt som kunde hänföras till dessa, då både far och mor varit varma nykterhetsvänner. Hennes ord elektriserade massorna och hennes rykte som ledarinna af nykterhetsmötena spred sig i allt vidare kretsar. Denna fria verksamhet lämnade henne dock inga medel till uppehälle, hvarför hon för sin existens var beroende af skolarbetet. Men en dag hände sig att hon på samma dag erhöi tvänne bref. Hon öppnade fötst det ena: det innehöll ett anbud till henne att bli föreståndarinna för en af New-Yorks finaste och elegantaste fruntimmersskolor, med en årlig lön af omkring 12,000 kronor och så många undervisningstimmar hon själf bestämde. Hon öppnade det andra, det innehöll en kallelse till henne från den nybildade »kvinnornas kristliga nykterhetsförening» i Chicago att bli dess »president»; men, ingen lön hade de att erbjuda. De hade dock stark tillit till framgången af sin stora sak och voro öfvertygade att om Frances Willard ville antaga sig den, skulle den gå segrande framåt.

Hon tvekade ej ett ögonblick, vägen låg med ens klar för henne, och svaret blef afböjande till det anbud som bjöd henne ära, anseende och rikedom, under det hon med glädje svarade ja till det, som bjöd henne att utan lön arbeta för en ny, föraktad, förlöjligad och impopulär rörelse. Hon hade i sitt inre förnummit de mäktiga orden: »Mästaren är här och kallar dig,» och för dem måste allt annat vika. Då hon tillfrågades, huru hon hädanefter tänkte ställa det med sin ekonomi, svarade hon: »Jag vill bedja, arbeta och lita på Gud.»

Det oaktadt följde nu en hård tid för den högsinta, modiga kvinnan. Hon, som med sin väninna bott på de präktigaste hotell i Europa

och aldrig vetat hvad brist ville säga, hon måste nu mången gång gå lika hungrig som de trasiga drinkare hon samlade till möten i kristna föreningens af unga män lokal, där hon gratis fått ett rum upplåtet för dessa möten. Hon, som åkt i första klassens kupeer på järnvägarna och i sidenklädda vagnar på gatorna, måste nu gå långa vägar till fots, emedan hon icke ens kunde betala en spårvagnsbiljett. Men oaktadt alla dessa försakelser, kallar hon denna tid för den lyckligaste i sitt lif. »Jag hade några vackra ringar, som jag fått af vänner eller forna elever,» skrifer hon vid tal härom, »desa sålde jag, liksom min klockkedja, och jag har aldrig ångrat det. Jag ville ej ha några prydnader, som kunde falla mina stakers fattiga i ögonen och göra mig på något sätt olik dem. Att få dela min sista penning med någon uthungrad man eller kvinna var en verklig njutning, och jag har ingen tid af mitt lif varit rikare. Jag umgicks med Gud, jag lefde i andens gemenskap, världen hade för mig intet att gifva och kunde heller intet taga ifrån mig.»

Full af planer att hjälpa de fattiga och hungrande, föreslog hon uppförandet af ett arbetshus, där de hem- och arbetslöse kunde mot litet arbete få mat och bostad. Vederbörande skakade blott sina hufvuden och intet gjordes. Själffortfor hon att hålla nykterhetsmöten och besöka de fattiga, tills hon af öfveransträngning och umbäranden var nära att duka under. Då föreningen emellertid såg antalet af sina medlemmar och därigenom äfven sina tillgångar ökas, kunde den begynna att ge sin ordförande aföning, ehuru till en början ganska ringa; efter någon tid blef den dock större, och snart nog kunde ingen blifva mer omhuldad af sina vänner, än hvad miss Willard blef.

Med sitt amerikanskt praktiska förstånd lärde hon under sitt arbete mer och mer inse, att en mäktig häfstång för nykterhetssakens framgång låg i kvinnans deltagande i arbetet samt i hennes lika rösträtt med mannen. Själff skrifer hon härom: »Våren 1876 satt jag en söndagsmorgon ensam framför min bibel, då jag helt plötsligt tyckte mig förnimma följande maning: Du skall tala för kvinnans rösträtt, såsom ett vapen att försvara hennes barn och hem mot dryckenskapens tyranni,» och ända sedan dess har hon ej svikit denna uppgift, oaktadt allt motstånd hvarför hon varit utsatt.

Under de närmaste åren reste miss Willard oafbrutet från den ena staden till den andra och höll nykterhetsföredrag, fulla af ande och lif. Hon och hennes sekreterare skrefvo under loppet af ett enda år (1881) tiotusen bref, utom allt annat literärt arbete. Ingenting kunde hindra henne i hennes oförtrutna nit. Öfverallt där hon talade, ställde hon nykterhetsreformen sida vid sida med kvinnans rösträtt och småningom började äfven motståndet mot denna att gifva vika.

Den storartade utveckling kvinnornas kristliga nykterhetsförening nu fått är till största delen en frukt af miss Willards snille, organisationsförmåga och outtröttliga arbete. Medlemmarne i nämnda förening uppgå till en half million, dess tidning utgår i 75,000 exemplar och dess filialer i de olika staterna utgöras af 10,000. De grundsatser efter hvilka nykterhetsarbetet bedrifves, innefatta följande hufvudmoment:

Att rädda barnen och lära dem att aldrig supa; att visa mödrarna deras plikt att iakttaga nykterhet, att väcka en slumrande kyrka och en domnad söndagsskola till insikt af sin plikt i detta hänseende; att öfverallt sprida bevisen på olaglig brännvinshandel, söka att inverka på lagstiftningen, så att hvad som är fysiskt och moraliskt orätt icke må i ett kristet lands lagböcker stå som laglig rätt, och att, just för att åstadkomma detta, sätta valedlarne i kvinnans hand till skydd för hennes hem och hennes kära. I alla sina intressen har hon stadigt för ögonen hemmets helgd och skydd.

Redan vid ett af de första nykterhetsmöten under miss Willards ordförandeskap uppsattes följande korta, men kraftiga beslut: »I medvetande af att vår sak skall komma att anfallas af mäktiga och oförsonliga fiender, vilja vi gå framåt i hans kraft, som är fridens furste, och möta argument med argument, misskännande med tålmod och alla svårigheter och faror med bön.»

Miss Willard umgås fortfarande med stora planer. Hittills har hon arbetat för sitt eget land, nu vill hon äfven indraga främmande länders kvinnor i den stora rörelsen. »För Gud, hemmet och fosterlandet» har hittills varit föreningens motto. Detta motto skall nu vidgas och få följande lydelse: »För Gud, hemmet, fosterlandet och mänskligheten.» »Verket är Herrens,» säger miss Willard, »hvarför skulle vi då frukta, om än en värld reste sig emot oss? Är Gud med oss, kunna vi rädda vårt fädernesland, likväl som Johanna d'Arc krönte sin konung.»

Mathilda Roos yttrar i en teckning af Frances Willards lif och verksamhet följande: »Miss W:s egentliga inflytande består i hennes ställning till de stora rörelser, hvilka väckta under senare delen af vårt århundrade, skola komma att utöfva sitt inflytande på framtiden, liksom den franska revolutionens rörelser hafva präglat det århundrade, som nu nalkas sitt slut. Den mänskliga friheten och den fria tankens seger, som proklamerades vid franska revolutionen, voro icke mera utmärkande för adertonde århundradet än kvinnans frigörelse och den mer och mer allvarliga sträfvan att i verkligheten omsätta de sedliga ideal, vår Frälsare gifvit oss, karaktärisera vårt eget århundrade. För dessa rörelser är miss Willard nu den förnämsta representanten.»

»Tanken, att hon är af Gud kallad, har varit den uppehållande kraften och en tro, som så pröfvats under tjugu års kamp och arbete, må i sanning hafva gifvit prof på kraft och förmåga att bära bördor.»

L. S.

I förhoppningsfull ungdomsvår har en skaldebana brutits, då natten till i lördags *Curt Thelander* afled i Ronneby efter en långvarig sjuklighet i en ålder af 25 år. Den afidne hade fäst stora förhoppningar vid sig genom en lofvande skaldebegåfning. Äfven i vår tidning har den nu bortgångne på senare tiden varit en gärna läst medarbetare, och våra läsarinnor erinra sig nog med nöje sådana dikter som de vackra: »Husmodern» eller »Hemtrefnad», hvilka i år från hans penna influtit. För ett par år sedan vann han af Svenska akademien pris för en dikt, hvori han besjög sin hembygd, den fagra Ronnebynejden.

Bland de sista toner, som utgått från den nu för alltid förstummade lyran, äro en vacker dikt, ämnad att inflyta i Iduns under arbete varande julnummer för i år, samt nedanstående sonett.

* * *

Till en ung flicka

med Andersens sagor.

Af Curt Thelander.

Du låter diktens värld dig väl behaga,
Där flickan drömmer om sin sagoprins;
Men glöm ej därför verkligheten — minns,
Att äfven lifvet är en vacker saga!

»Vår tid är äfventyrens tid». — Att klaga
På tidens brister, därmed föga vinnas.
Ack, se dig kring: så långt som lifvet finns,
Finns ock ett underverk att iakttaga.

En saga är ju blott ett diktadt skal
Omkring en sann, en lätt förborgad kärna,
Är höljet kring en hemlighet allenast.

Men skalet bräck — och undret sker dig
genast:
Fram springer språksam poesien tärna
Och öppnar verklighetens bildersal.

Blyghet.

Af Ellen Bergström.

I n egenskap, som det bör ligga hvar moder om hjärtat att, så mycket som på henne ankommer, motarbeta hos det barn, hos hvilket den röjes, är blygheten. Icke att den kan sägas utgöra något fin de siècle-drag eller karaktärisera vår ungdom i allmänhet, visst icke, men just därför är den af så mycket mer ödesdiger natur för den med denna besvärliga åkomma behäftade individen.

För att emellertid genast klargöra min ståndpunkt, sedan jag uttalat ofvanstående, efter hvad det säkerligen kan tyckas mången, mindre korrekta uppfostringsmaxim, skyndar jag att, innan jag går vidare, förutskicka den upplysande anmärkningen, att ordet blyghet här ej begagnas i motsats till oblyghet, ej heller såsom synonym till vare sig blygsamhet eller försynthet, om ock å andra sidan det ej kan nekas, att blygheten verkligen står i en viss skyldskap till dessa dygder. Jag skulle anse det som ett helgerån, om de unga beröfvades deras ålders mest specifika behag, den blygsamhet, som lik violens doft tjusar och gläder en hvar, som nalkas dem, och af framfusiga ungdomar är jag visst ingen vän.

Nej, den blyghet, jag vill varna för, är denna sinnets försagdhet, som gör att man ryggjar tillbaka för allt, som går ur det dagliga hjulspåret — ofta nog en orsak till att det steg ej blef uttaget, som skulle ledt framåt — som kommer en att rodna, blekna och tappa fattningen i hvar läge af lifvet, som gestaltar sig olika mot det vanliga; denna skygghet för att gripa sig an med något obe-

kant eller för att säga ut sin mening; ja, i allmänhet denna bäfvan för saker, som icke äro att bäfva för och framför allt och i all synnerhet denna förlamande människofruktan. Då denna blyghet får växa och frodas, blir den till ett verkligt lidande för den människa, i hvilkens sinne den slagit rot, ja, den kan rent af erfaras som ett fysiskt illamående: och hvad värre är, den blir henne till skada, i det att den verkar som en hämsko på hennes handlingskraft och till och med kan förhindra en eminent begåfning att göra sig gällande. Därför att blygheten gör oss oförmögna att med något hopp om framgång upptaga den kamp, till hvilken lifvet uppfordrar, är det dess utrotande hos barnet måste framhållas som ett viktigt moment i uppfostran, ingalunda därför att den i någon mån vore att hänföra till de egenskaper, hvilka förklara karaktären eller nedsätta det personliga värdet. Tvärtom skall man ej sällan spåra den hos mycket nobla naturer, och den är snarare än som något annat att betrakta som en sjuklighet i sinnet, antingen vidhäftande som naturanlag eller alstrad genom ogynnsamma lefnadsförhållanden, hvarför det ock vore egentligare att tala om dess botande än om dess utrotande.

Äfven om vi än aldrig så lifligt önskade det, kunna vi ej för våra barn inrätta en ny, mera ideel tingens ordning: ut på världsmarknadens bullrande torg måste de en gång, och där hörs tyvärr ej den, som ej kan ropa högt; i kappränningen på lifvets täflingsbana få de lof att deltaga, och då duger det ej att blygt stå och vänta. Existensvillkoren kunna vi ej förändra för dem, men hvad vi kunna göra är att dana och fostra barnen så, att de kunna bestå under dem. Och hit hör då, utom mycket annat, att man hos dem borttager all människofruktan, all sjuklig pjunkighet, all onödigt rädsla, och gifver dem med på färden en tillräcklig portion oförskräckthet och själfstillit. Ingen framhåller den, som ej framhåller sig själf, han må nu vara än aldrig så rikt utrustad, ingen blir uppsökt och erbjuden ett levebröd, han må nu vara i än aldrig så stort behof därpå. Nej, i kampen för oberoende och samhällsställning, för erkännande och namn och för brödet först och sist gäller det att åter och åter träda fram, utan att låta sig afskräcka af de första nederlagen, att söka och åter söka, utan att fälla modet, för att man törhända mötes af en högdragen reservation, isande likgiltighet eller sarkasmer och sårande utfall. Mer än ett snille gick förloradt för sin samtid och dog i svält just på grund af sin naturs skygga tillbakadragenhet. Men gick det snillet så, huru många ha då ej fått enahanda erfarenhet, ehuru samtid och eftervärld därom veta intet! Det har blifvit sagdt, att den, som vill fram i världen, måste ringa i storklocka för sig, och, med någon modifikation, måste man instämma i detta yttrande.

Men icke blott sedan han hunnit ett stycke fram i lifvet, får han erfara, huru försagdheten ligger honom emot; redan på dess första stadier eller under förberedelsen för det blifvande kallet kan den hafva en menlig inverkan. Jag tänker på examenspröfningarna. Examinatorer och lärare skola kunna intyga, att det understundom händer de kunnigaste examinanderna att »tappa hufvudet» vid dessa förhör till följd af den förlägenhet, i hvilken de råka, då så många främmande blickar äro riktade på dem, medan åter rätt medelmåttiga kamrater, hvilka känna sig obesvärade och lugna, rent af kunna utmärka sig vid dessa

utomordentliga tillfällen. Och när de offentliga examina betydligt så mycket i vårt samhällslif, bör det ej då ligga oss mödrar om hjärtat att i dem ej skicka upp försagda söner och döttrar, hvilka på grund af en endast yttre brist skulle löpa risken att falla igenom, äfven i det fall att de innehade det erforderliga kunskapsmättet? Det är nu visserligen sannt, att rädslan kan vid en examen bemäktiga sig äfven den under vanliga förhållanden minst timide, men däraf förstår man ju lätt, huru mycket mer den motsatta naturen då skall lida.

Umgänget med människor, hvilket bör vara — jag vill emellertid ej påstå, att det alltid är det — en förströelse och en vederkvickelse, blir för den blyga en plåga. Jag hörde en gång en mycket tillbakadragen ung flicka säga, att hon aldrig fann något nöje i de lustbarheter, som ungdomen i allmänhet skatta så högt, att hon alltid hade tråkigt »borta» och pinades af att tala vid främmande personer. Till all lycka hörde hon ej till dem, som för sin utkomst behöfva taga en examen, behöfva söka arbete, behöfva på ett eller annat sätt uppträda inför allmänheten, men det finns nog många, som behöfva detta och lika fullt känna som hon, och dessa äro i sanning att beklaga. Och för den man eller kvinna, som, till följd af den eller den särskilda gåfvan, vet sig af naturen bestämd för det offentliga lifvet, kan det nära nog betecknas som en olycka att behärskas af den sjukliga känsla, vi här tala om.

Liksom den uppblåste går åt motsatta ytterligheten och yfves öfver sig själf, går den blyga och smått skäms. Detta är visserligen för andra ej vedervärdigt som det förra, men sannerligen det är rimligare. Ty äfven om en person befinner sig i en obemärkt lefnadsställning eller är mindre bemedlad, bör han i medvetande om sitt människovärde bära sitt hufvud upprätt, för så vidt nämligen han lefver hederligt och fyller sin plikt. Den blyge är icke lycklig; han känner sig ej »à son aise» annat än de stunder, han får tillbringa i sin kammare. Dessa söker han följaktligen öka och uttänja och slutar kanske sitt lif som en enstöring, glömd och öfvergifven af världen, nedgräfvande de pund, försynen skänkt honom att öcka med. Ty allt stillastående är, som hvar man vet, naturstridigt.

Blygheten hör emellertid lyckligtvis ej till de obotliga åkommorna. En af vårt lands mest bekanta politiska män har omtalet, att han i grunden hade en mycket blyg natur och att det vållade honom ett obeskrifligt obehag att i början af sin bana uppträda och tala offentligt. Han lyckades likväl efter hand göra sig fullkomligt till herre öfver denna känsla, och väl minst af allt har han af såväl meningsfränder som motståndare blifvit hållen för timid. Men samma regel gäller om ifrågavarande onda som om allt annat, att ju förr början göres att motarbeta det, dess lättare går det tillbaka. Det är därför vi böra vara uppmärksamma på barnen, och så fort vi upptäcka det, genast ingripa däremot.

Men på hvilket sätt? Huru råda bot?

Såsom redan blifvit påpekadt, är blygheten understundom medfödd, men torde ej så sällan vara uppsprungen ur den första uppfostran och de förhållanden, under hvilka barnaåren blifvit tillbragta.

Det finns föräldrar, hvilka i bästa värme hänvisa sina barn till barnkammaren, plus köket, och till tjänarnes ständiga säll-

skap. Men detta är af flere skäl ej fördelaktigt för dem. De lära ej där »vett», blifva lätt tafatta och människoskygga, ja, kunna rent af blifva simpla i tal och fasoner, något som de längre fram själfva uppfatta och som då alstrar förlägenhet hos dem. Hvad man än, med eller utan fog, må invända däremot — i föräldrars, anhörigas och öfver hufvud taget i bildade personers sällskap fara barnen bäst. Och när i hemmet bekanta och vänner äro samlade, låt då barnen en stund vara inne i salongen. Gratis inhämta de därvid konsten att skicka sig belevadt — ett godt preservativ mot blyghet.

Ett ur pedagogisk synpunkt sedt lika farligt missgrepp som att i barns närvaro upprepa deras kvickheter och skratta åt dem är att säga till ett barn, att det är dumt, fult eller obehagligt, ty därigenom beröfvar man det det själförtroende, det i lifvet så väl behöfver. Jag såg en liten flicka, hvilken hvarken var vanlottad i fråga om behag eller förstånds-gåfvor, till följd af en omogen omgifnings ständiga kält om att hon hade uppnäsa, gick illa m. m. — antagligen ett välment försök att borttaga egenkärleken hos henne — blifva så blyg, att hon knappt vågade öppna munnen i främmandes närvaro, och börja antaga ett generadt sätt, hvilket hon ännu som uppväxt till en del behåller. Blommor skola vattnas, ansas, ha sol och luft, men tåla ej vidröras. Så ock barn.

Understundom ser man mödrar kläda sina barn på ett sätt, som afsticker mot det brukliga. Anledningen härtill är svår att fatta. Men oklokt är det i högsta grad. Barnet erfar obehag af att väcka undran på gatan eller i skolan och blir stelt, onaturligt och besväradt. Mot en dylik dårskap måste man i barnens intresse protestera.

Leder nu blygheten sitt ursprung från några yttre förhållanden såsom de nämnda eller till exempel att familjen lefver i betryck och mycket isoleradt eller att barnet inför kamraterna känner sig generadt för ett eller annat i hemmet, brukar den gifva med sig, då dessa förhållanden förändras, eller då den lilla plantan omflyttas i tjänligare jordmån. Svårare är det att öfvervinna den medfödda blygheten, enär denna är aldeles omotiverad. Af egen erfarenhet vet jag, att den är af envis natur och att det fordras både tålmod och vishet af den moder, som skall kunna komma sitt barn till hjälp i denna sak.

För det första får hon ej förtrötts vid den dagliga exercisen, så tråkig den än kan förefalla henne, och huru benägen hon än må känna sig att lämna det blyga barnet i fred. När ett bud skall sändas, ett ärende uträttas, låt gossen ej »slippa!» När vänner komma på besök, glöm ej att ropa in honom för att hälsa! Och så vidare. Tillfällen af dylikt slag, lämpliga för bortnotandet af blygheten hos den lille, förekomma dagligen i ett hem. Lämna dem ej obegagnade! Och hvad skolarbetet vidkommer, så iakttag noga, att ditt barn ej lär sig sina lexor till hälften eller till tre fjärdedelar, utan helt och fullt. Osäkerheten i lexan förvirrar barnet och ökar ytterligare dess naturliga blyghet, då däremot det är en god hjälp mot denna åkomma att det vid lektionen känner sig riktigt sadelfast.

Och när barnen börja utveckla sig till yngling och jungfru, huru viktigt är det ej då, att vi söka bibringa dem en rätt syn på tingen och på människorna, så att de ej låta imponera på sig af all den humbug, som öfver allt skall möta dem! Ja, äfven om det icke är humbug, krymper dock allt jordiskt och

intager andra dimensioner, när det betraktas i evighetens ljus. Må man lära dem, att det icke är godt att i sin föreställning sätta upp människor på höga piedestaler och sedan darande krypa i stoftet vid deras fötter! Ack, sedda på nära håll äro äfven de, som hunnit några trappsteg högre på samhällsstegen eller lyckats samla en ansenligare förmögenhet, icke så synnerligt märkvärdiga! När jag varnar för människofruktan, har jag en stor auktoritet för mig i honom, som sade: Rädens icke för människorna! men vet lika fullt, att jag med detsamma är inne på ett område, där det kan vara svårt nog att peka på den gyllene medelvägen. Icke bör man borttaga hos barnen respekten för föräldrar och lärare, hos underordnade den égard, de äro skyldiga öfverordnade o. s. v.; långt därifrån. Men *räddhågan* skall icke finnas, denna ängsliga förvirring, i hvilken man understundom råkar, kanske icke så mycket inför den verkliga öfverlägsenheten, den sanna högheten, som fastmer inför rätt medelmåttiga personer, hvilka älska att omgifva sig med en viss prestige, afsedd att imponera. Har det ej möjligen hänt dig, att du känt dig tillintetgjord inför det högdragna sätt eller den nedlåtande blick, hvarmed du blifvit hälsad af någon pösande parveny, eller att du rodnat för den min af nonchalans, hvarmed betjänten i ett patricierhem bjudit dig stiga in, sedan han på kortet läst ett »plebejiskt» namn?

Jag vill minnas det är Montaigne, som på ett ställe säger: »Il faut prendre les choses humaines plus grossièrement,» och denna vishetsregel kan vara god för litet hvar att ha med sig på färden genom lifvet. Det ligger i mångens natur en benägenhet att skrufta upp helt vanliga förhållanden till något utomordentligt, att af obetydligheter göra saker af vikt för att sedan gå och grufva sig för dem. Men detta är icke godt. Må man i stället lära de unga att »resonnera med sig» samt uppmana dem att bjuda till att taga allting så enkelt och naturligt som möjligt, ty det är visst och sant, att »allting gaer bædre, hvis man lader, som det icke vore så meget med den sagan.»

Ett Karlbergsminne.

Fragment af Mari Mihi.

Hlla gästerna hade varit så när som på den gamle glade kapten Wendels, hvilken ämnade ligga kvar på Wäringe. Juninatten var så ljus och sval. Solen hade inte lust att gå ned ordentligt, den gömde sig bara ett litet tag bakom skogstopparne borta på andra sidan sjön för att en stund därefter färga österns skyar i purpur och guld. — »Innan vi krypa till kojs, kunna vi gärna ta en pipa nere i mitt rum,» föreslog morbror Claës. »Eller kanske du är sömnig, Arvid?»

»Inte ett dugg,» bekräftade jag och följde de båda gamle ned i biblioteket, en stolt benämning, som man gifvit rökrummet på Wäringe. Mina vänner, finnes det något hemtrefligare än att en vacker sommarnatt sitta i rökrummet på ett gammalt gods, begräfvat djupt nere i Sörmland, och höra en gammal farbror berättas sina gamla ungdomsminnen?

Finnes det något ärevördigare än en långskafad, silfverbeslagen sjöskumpipa, brun och besk af ålder och trogen tjänst?

Just på ett sådant gammalt gods satt jag nu denna vackra juninatt, just en sådan där gammal farbror hade jag i sällskap, just ur en sådan där gammal sjöskumpipa, omsorgfullt stoppad med holländsk knaster, drog jag lättjefullt tjocka doftande rökmoln.

»Hör du bror Wendels, hur kommer det sig att du alltid drar på mun, då du ser grevinnan Liljeconvaljenstolpe; jag märkte det just i kväll vid supén,» utlät sig morbror Claës.

»Å, det är en vidlyftig historia,» förklarade kaptenen. »Den sammanhänger med den enda diplomatiska fint, som Rutger Wendels någonsin gjort.»

»Berätta den, snälla farbror, jag behöfver något sömngifvande.»

»Jo, ser herrarne, saken är den, att Jacqueline Ingertz en gång kostade några af mina Karlbergs-kamrater 22 halfvor punsch + 8 stora toddar.»

»Hur i Herrans namn är det möjligt,» utropade morbror Claës med ett kluckande olympiskt löje.

Med orubbligt allvar lutade sig Wendels tillbaka i den skinnklädda länstolen och tycktes samla sina spridda tankar, medan han drog de första, vållustiga dragen ur pipan. — Så började han:

»I min ungdom — sådär au milieu du siècle — bjöd jag henne jämte tvänne andra unga damer på en Karlbergsbal. Som du vet, har Jacqueline just aldrig utmärkt sig för någon bländande skönhet eller för några särskildt märkliga sjäsegenskaper. Snarare tvärtom. Därför brukade man oftast dra sig för att bjuda upp henne, och jag skulle nog aldrig heller ha inviterat denna persona ingrata, om det ej berott på särskilda omständigheter. Men en vacker dag springer hennes kära pappa, kommerserådet, fatt mig på Norrbro och säger i ömklig ton med andan i halsen: »Käre bror, Jacqueline väsnas alldeles horribelt därhemma, för att hon ej blir bjuden på Karlbergsbalen. Det har gått så långt, att hon förebär mig, fattig stackare, att jag blifvit kommerseråd i stället för militär. Skulle du kunna skaffa henne invitation till festen, vore jag dig evigt tacksam.» — Mina affärer voro på den tiden af det slag att ett kommerseråds »eviga tacksamhet» var högeligen eftersträfvansvärd. På goda grunder sände jag henne således ett inbjudningskort, som för den närmaste framtiden skulle betrygga husfriden hos det stackars beskedliga kommerserådet och hans familj.

»De tvänne andra unga flickorna däremot voro af annan kaliber. Vackra, glada, anspråkslösa, hjärtliga och blåögd, hörde de till dem, som ungdomen skänker sin varmaste hyllning, skalderna sina skönaste sänger, med ett ord, sådana där små hjärklämmor, som vi alla ha svärmat för på den glada tid, då skraddaräkningarna hopade sig i bredd med kärleksbrevet i våra skrifbordslådor. Jag var således skäligen säker på, att Jacqueline skulle bli en så kallad »panelhöna», medan de båda andra redan vid sin entré skulle bli utsatta för formlig stormning. Dagen före balen vände jag mig därför till ett dussintal af mina kamrater med förfrågan, om de ämnade dansa med fröknarna D.

»Det var en fråga det.»

»Ja, men hvar dans kostar en half punsch,» upplyste jag.

»Å, inte värre än så,» kom det enstämmigt från dem.

»Allihop skulle gärna ha pantat bort det dyrbaraste de ägde för en vals. Sådan var ungdomen då för tiden. Eld och lågor, så det sprakade. — Hurudan är den nu, du Arvid?»

»Jag vet inte,» sade jag. »Jag är ju tjugutvå år gammal.»

»Ack förlåt, jag kom ju inte att tänka på, att du hunnit gubbalderna! Men, lika godt. Då de tolf lycklige fått teckna upp sina namn på de båda programmen, samlade jag ihop ett annat dussin officersaspiranter.

»Hvilka af er ämna dansa med Jacqueline Ingertz?»

»Allmän tystnad.

»Hör på,» sade jag. »För hvarje dans ni bjuder upp henne till, bjuder jag er på två halfvor punsch. Maken till anbud göres er aldrig mer på den här planeten.»

»Vid dessa mina ord upplarnade deras anleten småningom.

»En känd vivör, det var Jonathan Carl Sigismund Liljeconvaljenstolpe, allas vår Sven Dufva, antecknade sig till och med för tre danser.

»För ser du bror Wendels,» yttrade han på sitt långsamma högtidliga sätt, »sex halfvor punsch äro i alla fall sex halfvor punsch.»

»Detta märkliga yttrande ville ingen af de närvarande bestrida, allraminst jag, och programmet fulltecknades nära nog lika hastigt som de båda andras. — I detta ögonblick kände jag en förebräelsens stämma inom mig. Jag hade förfelat min kallelse, hade kastat bort min lycka. Jag kunde ha blifvit en stor man, kunde ha blifvit hofrättsnotarie. Juridikens och diplomatikens irrgångar lågo lika klara för mig som Nordostpassagen för Nordenskiöld. Orsak att vara stolt hade jag också, ty jag betvivlar starkt, att själfva hans

eminens kardinalen — hertigen af Richelieu och Fronsac — skulle kunnat förmå ett dussin skönhetsdyrkande kadetter att dansa med en flicka, högfärdig som en påfågel, dum som en gås och snattande som en skata.

»Balen aflöpte emellertid till allas belåtenhet, ja, till och med Jacqueline såg mindre surmulen ut än vanligt. — Då man sagt hvarandra godnatt, damerna blifvit upphjälpta i vagnarna och de sista ögonkastasten vaxlade genom de immiga landäfönstren, upptäckte jag vännen Liljeconvaljenstolpe, som stod på borggården och betraktade månen med en energi, som skulle hedrat den mest intensive stjärnkikare. — Jag insåg genast, att »den stora lyckan» hade öppnat sina portar på vid gafvel för Sven Dufva, och att han nu sam i ett haf af sällhet. Då jag kom närmare, vände han mot mig ett ansikte, som sade mer än ord, och i det han lade handen på min axel, frågade han med en af rörelse halfvärd röst:

»Är du alldeles säker på, att gubben Ingertz är millionär?»

»Absolut; det vet hela Stockholm för öfrigt.»

»Ock att han har bara en enda dotter.»

»Ja, det vet också hela Stockholm.»

»Jonathan Carl Sigismund blef nu fullkomligt öfverväldigad af rörelse.

»Min gamla dröm, min gamla dröm, som ändtligen skall förverkligas,» stönade han. Sven Dufva var den sista människa i världen som jag skulle kunnat misstänka för att kunna gå och bära på drömmar, hvarför jag bad honom förklara sig tydligare.

»Och så kom det stötväs i korta meningar, afbrutna af snyftningar.

»Fideikommissarie, ser du... Inteckningar i långa banor... Slottet, ett gammalt rättbo... Skogarna nedhuggna... Fattig som Lazarus... Sald för en million... Bra betaldt för Sven Dufva... Ger kärleken på båten, bara Stjärneboholm... Är född där, vill dö där... Har drömt om den gamla glansen igen, du förstår...»

Jag blef nästan rörd. Det var kärleken till fädernetorfvän, till det gamla förfallna Stjärneboholm, som kommit honom att binda sitt öde vid Jacqueline Ingertz. Stackars Sven Dufva. Fast kamraterna drefvo med hans tölptiga ytre och hans tröga hufvud, fanns det dock ett hjärta i bröstet på honom, ett hjärta som offrade allt för att återse det gamla hemmet som det fordom varit. — Skulle någon människa hafva trott vännen Liljeconvaljenstolpe om ett sådant Don Quijotteri, då man ser hans själfbelättna, uttryckslösa hvardagfysiologi.

»Ja, mina vänner,» slöt farbror Wendels i det han reste sig och knackade ur sin pipa. »Lifvet är en stor maskerad med idel röfvare och clowner, bådadera vanligen lika triviala. Men slit bort den bistra masken, ryck af dem narkåpan — och du skall se ett hjärta, som blöder, ett öga som tåras. — God natt, mina herrar. — Nej se så vackert solen går upp. Vi få bestämdt vackert väder till slåttern.»

Läkarehonorar.

Några siffror och en uppmaning.

Hälsan anses ju med skäl för lifvets högsta goda, och därför har ock i alla tider folk, »som så hafva kunna», betalat herrar läkare oerhörda summor för deras tjänster. Särskildt ha enskilda »specialister» bland läkarne förvärfvat kolossala förmögenheter, under det dock det stora flertalet af medicinare — förr liksom nu — fått nöja sig med en mera blygsam lott.

Påfve Honorius den fjärde tillkallade under en sin sjukdom år 1282 den berömda läkaren Thaddäus från Florens, men denne kom till Rom, först sedan man lofvat honom 100 guldstycken. Denna fordran var dock själfve påfven för dryg, och han protesterade därför efter sitt tillfrisknande mot dess utbetalande. Men läkaren var tydligen äfven en slipad diplomat, ty han svarade: »Hvad? Skulle kristenhetens hufvud vara för mindre än alla de små grefvar och furstar, som betala mig hundra dukater för hvarje dag?» Dessa ord

gjorde verkan hos Honorius. Han betalade ej blott den begärda summan, utan skänkte läkaren dessutom 10,000 dukater extra.

Ludvig XI af Frankrike betalade doktor Jacques Collier för sju månaders behandling den för de tiderna högst betydliga summan af 100,000 thaler.

I den nyare tiden är det i synnerhet de berömda kirurgerna, som begära och erhålla kolossala summor för operationer. Dylka »stora specialister» beräkna för äfven jämförelsevis lätta operationer honorar, där man blott täljer med tusenden, och måste dessa herrar företaga resor i och för operationen, så betalar man därför en »förmögenhet». Så erhöill direktören för staden Berlins sjukhus, doktor Hahn, för en resa till England, som han gjorde för att utföra en struphufvudsoperation på det rika hofrättsrådet Williams, 1,000 pund sterling, alltså öfver 18,000 kr. Dylka honorar äro icke sällsynta och i viss mån äfven berättigade, emedan genom en sådan resa en specialist lider stort afbräck i sin ordinarie praktik. Hos de största operatörerna kan man godt uppskatta dagskassan i form af professorslön, klinik, privatförfrågningar o. s. v. till 1,000 kronor. De amerikanska läkarne fordra — nota bene, om de äro »ryktbara» — ännu mycket högre honorar än de europeiska kollegorna. Läkareäkningar på 100,000 kronor och däröfver förekomma mycket ofta. Det styfvaste i den vägen pretera läkarne i Argentina. Den österrikiske konsul Schnabl berättar i sin bok om »Buenos-Ayres»: »Det finns ingen bestämd taxa, och läkaren kan efter förhållandena skrufva upp sitt pris så högt han behagar. Så kommer det sig, att ett mera kompliceradt reffbens- eller benbrott kan sluka en mans hela årsinkomst, ruinera en familj i blygsamma villkor. För ett accouchement begäres med kallaste blod i världen 500 till 1,000 francs. Ja, jag känner ett fall, då en läkare hade den oförsyntheten att för en hypodermisk insprutning debitera en summa af 50,000 francs. Händelsen passerade i Montevideo. Om denne läkare inte var vansinnig, hör jag frågas. Nej, det var han icke, och äfven patienten var i full besittning af sitt förstånd, ty... han betalade.»

Då det blir fråga om »krönta hufvuden», så beräknas läkarehonoraren naturligtvis efter en ännu högre tariff. Då kejsaren af Brasilien, dom Pedro, insjuknade under sin vistelse i Milano, kallade man till honom d:r Charrok från Paris, och denne erhöill därför 40,000 francs. Då kung Ludvig af Portugal dog för fem år sedan, betalades under några få veckor mer än 300,000 francs för läkarebehandlingen. Förste läkaren erhöill för aderton besök 120,000 francs, en andre för tio konsultationer 80,000 francs. Det honorar, den engelske »specialisten» d:r Mackenzie erhöill för behandlingen af den nu döde tyske kejsar Fredrik, uppskattas till 300,000 mark. Ett läkaresällskap i London, som räknar de förnämsta specialister bland sina medlemmar, har för någon tid sedan beslutat att som »etikettmässigt» för furstliga personer fastställa en ersättning af 1,000 guineer (20,000 kronor) för hvarje konsultation.

Publiken, äfven här hemma i Sverige, har nu till dags en formlig mani att rådfråga specialister äfven i fall, som äro föga komplicerade. I synnerhet damerna tro sig i regel finna hälsa endast hos dagens berömdheter, i hvilkas väntrum de tåligt trängas i timal för att sedan affärdas på några få minuter och vanligen förståndigas att endast

fortfara med husläkarens ordinationer. Dock borde den enklaste eftertanke säga dem, att husläkaren gör sig mycket mer möda med deras sjukdom, emedan han bättre känner patientens lefnadsförhållanden och konstitution och äfven har mera tid för undersökningen än en af publiken jäktad »specialist», som för den honom främmande patienten alltid blott har några få minuter. Om husläkarens konst ej längre skulle något förmå, hänvisar han nog själf sin patient till en specialist, men att i alla möjliga fall rådfråga en sådan är öfverflödigt, ehuru det tyvärr hos våra kvinnor tycks bli en allt mer öfverhandtagande modesak.

* * *

Våra läsarinor torde finna åtskilligt af intresse i ofvan sagda, äfvensom i de där meddelade siffrorna. Dessa senare röra sig emellertid närmast med utländska förhållanden; då nu emellertid frågan om

läkare och läkarearvoden

kommit på tal i vår tidning, torde en utredning af svenska förhållanden på detta område vara välkommen för de flesta. Vi inbjuda därför våra läsare att nedskrifva sina erfarenheter och tankar i ämnet. Mången gång uppstår nog i våra familjer och hos enskilda, som behöfva anlita läkare, åtskillig tvekan i honorarfrågor m. m., som till kapitlet hörer. De, som önska yttra sig i det utsatta ämnet: »Läkare och läkarearvoden», bedjas därför insända sina skrifter till Iduns redaktion inom en månad från detta nummers datum, och skola vi belöna den uppsats, vi finna mest tänkvärd, med ett pris af 25 kronor.

Att tvätta med luft.

Att tvätta med luft! Helt visst skall denna rubrik väcka en viss sensation bland våra husmodrar, hvilkas omsorger för en rationell behandling af det dyrbara geråd, som »tvätten» i ett hushåll representerar, förmå dem att med intresse taga del af de uppfinningar, som på detta område göras. Den nyhet, som under namn af *pneumatiska handtvättmaskinen Undine* nu förts i marknaden, är visserligen ock ägnad att i ovanlig grad väcka uppmärksamhet, då den i flere afseenden betecknar en revolt inom den hittills brukliga tvättmetoden.

Alla husfruar känna allt för väl till, att ylle lider genom gnuggningen vid tvätten. Hvad ömtåligare bomulls- och linnesaker angår, bekräftar ofta erfarenheten, att äfven den skonsammaste behandling för hand icke alltid kan förebygga skador och slitning, om dessa artiklar ej längre äro vid sin första ungdomsstyrka. Det är själfklart, att äfven kraftigare bomulls- och linneväfnader vid liknande förfarande taga skada, om ock denna härvidlag icke lika fort kan spåras. Som bekant kan man äfven vid bruk af den fullkomligaste tvättmaskin ändå icke undgå gnidningen af särskildt smutsigare ställen.

Den nya apparat, om hvilken vi här tala, besparar emellertid denna gnidning och slitning af tvätten och frestar ändock icke alls på det vis på händerna och kroppskrafterna som det gamla ansträngande förfaringsättet utan tvättmaskin. Den pneumasiska handtvättmaskinen består af en trattformig kolf af zinkbleck med bekvämt skaft och handtag. Kolfven är inuti ihålig och där efter sina väggar försedd med sex mindre trattformiga afsatser. Apparaten driver genom lufttrycket ut luten uppifrån och ned genom väfnaden och suger den därpå åter nedifrån och upp, verkar alltså vertikalt, under det de äldre systemen genom gnidning från sidan mot tyget söka aflägsna smutspartiklarne. Trycker man nu apparaten mot den förut insåpade och vattlagda tvätten, så förminkas utrymmet inuti densamma, den i apparaten inneslutna luften sammantryckes och

söker sig med all kraft en utväg. En sådan kan den emellertid endast finna genom att tillsammans med luten tränga emellan »tvättens» trådar, hvarvid nödvändigtvis den ingrodda smutsen löses och aflägsnas och reningsprocessen försiggår, utan att tyget nötes eller skadas. Härpå drar man åter apparaten långsamt uppåt, hvarvid en motsatt sugande strömning uppstår med liknande verkan. Och så vexelvis allt vidare ned och upp, ned och upp, till dess tvättningen är fullbordad. Med samma apparat verkställes då en kort efter-sköljning i rent vatten.

Vi ha personligen närvarit vid anställda tvättprof med den nya apparaten, och syntes oss de resultat, som därvid uppnåddes, verkligen öfverraskande. På en förundransvärdt kort tid rengjordes betydligt smutsig tvätt af blandade artiklar, kökshanddukar, stärksaker m. m. Omkring tio minuters bearbetning förslog, där annars en timmes gnuggning och borstning varit af nöden. För ylletvätt, gardiner, spetsar och virkningar bli resultaten ännu snabbare. För familjer, där små barn finnas och upptvättningar ofta förekomma, måste likaså den nya, bekväma inrättningen bli icke minst välkommen, då den på det skonsammaste behandlar materialet, samtidigt som den lämnar ett oklanderligt resultat på ofantligt kort tid.

Till dessa fördelar kommer den ej minst väsentliga, att apparaten säljes till så lågt pris, att hvarje husmoder med liten uppoffring kan skaffa sig densamma. Densamma erhålles nämligen till ett pris af 6 kr. pr styck hos den välkända firman *Joseph Leja* i Stockholm.

Blomsterfunderingar på höstsidan.

En vacker hemindustri.

Alla äro vi väl mer eller mindre förtjusta i de friska, mångskiftande blommorna, och en vacker, smakfullt ordnad bukett tillhör verkligen rummets angenämaste prydnader. Men buketten vissnar, och så är den glädjen slut — man kan ju skaffa sig en till, men den undergår snart samma öde — mer än vid mycket annat, tycker man, låder vid blombuketten denna förgänglighet, som inger ett visst vemod — »i dag röd, i morgon död!»

Skulle man icke kunna konservera en hel del växter och tillika åstadkomma något originellt, artistiskt, pikant? tänkte förmodligen den store österrikiske målaren Hans Makart, och så kommo de välbekanta buketterna med hans namn till, hvilka som en modeartikel i den grad eröfrat den civiliserade världen, att vi godt skulle kunna säga oss sedan årtal ha lefvat i *Makartbuketternas* tidevarf.

Men hvad i all världen, torde nog mer än en inför dessa egendomliga bukettkompositioner ha utropat, de ha ju inga färger, det är ju bara hö allihop!

Alldeles så, där ha vi det originella, artistiska och pikanta. Det är ingen sammansättning af skrikande färger, det är en förnämt matt, jämnfärgad ton, som ligger utbredd öfver hela buketten. Men ändock — det finns verkligen ett lifvande, uppeggande element i den öfriga enförmigheten, jag menar påfågelsfjädern, som är instucken i den torra »höknippan». Jag skulle tro, att den bryter något effektivt mot det hela! Den liknar ett enda gnistrande smycke på en i öfrigt aristokratiskt enkel dräkt.

De makartsbuketter, som hållas i handeln, äro till ojämförligt större delen från utlandet. Det är hvittorkade palmblad, exotiska gräs och andra sydlandska växter. Dylika buketter ställa sig helt naturligt synnerligen dyra, hvidan mången väninna af denna dekorationsbransch ser sig nödgad afstå från hvarje tanke på makartsbuketter.

Men det borde hon emellertid ej göra — utan hon borde erinra sig, att det finns ett land, fullt af blommor och växter, som heter — Sverige.

Låt oss äfven i detta hänseende vara en smula fosterländska och hålla oss till våra egna hjälpmedel! De äro rikliga nog, för att vi af inhemska växter kunna sammansätta nästan lika vackra buketter, hvilkas värde ej förringas därigenom, att de fås gratis.

Lämpliga tiden till skörd för dylika buketter är nu inne, alldenstund en mängd växter och bland dem synnerligast vissa gräs, som mycket ägna

sig till makartsbuketter, nu på höstsidan nått sin präktigaste utveckling.

Till ledning i förarbetet vid bukettanordningen tillrådes som allra mest lämpligt och praktiskt att icke på måfå knippa ihop en mängd friska växter och sedan låta dem stå i någon vas att torka, utan att först preparera hvarje enskild växt för sig; då kan man lättare gifva den vacker form och hållning genom att här och hvar medels anbringande af ståltrådar rätta till ett blad och i allmänhet efter egen smak bestämma hela dess »apparition» för torkningsprocessen. Efter denna kan man också göra ett mera korrekt färgurval, allt efter som man vill ha buketten någorlunda jämnfärgad eller brokigare. I liggande ställning och utsatt för måttlig, ej för stark, solvärme får den sedan torka, och användes ej, förrän man kan vara riktigt säker på den, d. v. s. då den är ordentligt »kruttorr» och fått den vederbörliga urblekningen i färg.

Skulle några blad, hvilka man vill ha släta och prydliga, röja benägenhet att skrynkla sig, gifves ett enkelt medel att förekomma detta. Man håller de ostyriga bladen i lagom hård press mellan ett par glasskivor; dessas genomskinlighet tillstuder solen att bleka bladen, hvilket resultat icke vinnas vid vanlig pressning mellan gräpapper med utestängd solljus.

Såsom prof på vanliga svenska växter, som äro synnerligen passande att torka och sammansätta till makartsbuketter, må nämnas några stycken.

Kanske mest presentabelt bland dem alla är *kafvelundet* (Thypha), ett ståtligt vattengräs med väldiga bruna ax, som på grund af sitt utseende fått det förträffligt betecknande namnet »cigarrer». Gräset förekommer vid de flesta insjöars stränder och är mycket lätt åtkomligt. I buketten böra dessa gräs i enlighet med sitt imposanta yttre helst sättas öfverst, så att de utöfva en dominerande verkan — ungefär som regenter öfver sina undersåter.

Vidare ha vi den mycket klädsamma *vassen* (Phragmites) med sina yviga axvippor, likaså *säfven* (Scirpus) och den hvitduniga *ängsullen* (Eriophorum), som formligen öfversvämmar hvarje kärr och gör det till ett litet »Hvita hafvet». De vanliga sädeslagen äro mycket användbara, synnerligast *kornet* med sina långa axborst. *Majs* duger äfven, blott man ej använder exemplar med alltför klumpigt stora ax. Bland vilda gräs utgöra därjämte *darrgräset* (Briza), *mannagräset* (Glyceria) och för resten alla resliga gräs med yviga, fint fördelade vippor vackra beståndsdelar i buketten; och leta efter dem behöfver man ej; från hvilken äng eller backe som helst kan man komma hem med fångtet fullt.

Vill man gifva gräsen en mera illusorisk prakt, kan man till en enda sammansätta flere vippor, icke alla i en knippa, utan så att den ena vippan sättes under den andra på samma stjälk, hest två och två eller flere bredvid hvarandra. Man börjar från toppen och går hvarfvis nedåt. Om gräsen ännu äro färska, sker anordningen med tillhjälp af mycket fin stältråd (exempelvis sådan som köpes på rulle). Äro de redan torkade, kan äfven stältråd begagnas, men kanske ännu bättre fisklim (syndetikon) till fästmaterial. Särskildt af vassen kan man på detta sätt forma till de präktigaste sammansatta vippor. Det säger sig själf, att hela proceduren måste ske med finess och uppmärksamhet, för att kompositionen skall »göra sig» väl.

Tisteln, synnerligen den ståtliga kärstisteln, är genom sin afbrytande rödbruna färg, hvilken aldrig riktigt försvinner, äfven en lämplig ingrediens, likaså *kardborren* och de olika slags *syrorina* (Rumex) i kärren. *Ljung* och *berberis* med de röda bären och rostfläckade bladen taga sig äfvenledes mycket bra ut. Några *eterneller* af olika färger kunna med fördel införivas i samlingen, liksom de mörkbruna blomhufvudena af en liten klöfverart *Trifolium spadicum*, samt de gråskära, ulliga af *Trifolium arvense*; de äro likasom torkade förut.

Ett verkligt praktelement finner man i de till utseende och storlek så vexlande *ormbunkarne*. I fråga om dessa och för öfrigt åtskilliga af de förut nämnda växterna med större, mera delade eller mustfullare blad rekommenderas den först omtalade stältråds-»kuren» såsom tämligen nödvändig.

Några af våra vanliga löfträd erbjuda äfven ett godt material för makartsbuketter. Så t. ex. *lönnen*, hvars blad på hösten skifta i svagare eller starkare nyanser mellan gult och rödt. Liknande är förhållandet med *asken* och *oken*. Dylika blad göra, hopfogade i lämpliga partier, briljant verkan; men här gäller det — för öfrigt alldeles som med berberisbladen och alla andra

vissa nyanser — att *bevara färgen*. I den saken hänvisas till ett förfaringssätt, som nedan angifves.

Allt det där eller åtminstone en urvald samling ordnar man så smakfullt man kan, sedan växterna torkats. Någon bestämd regel för arrangementet kan ju näppeligen gifvas, det hela måste öfverlämnas åt hvar och ens individuella tycke och uppfinningsförmåga. Emellertid tager sig buketten särdeles bra ut, om man exempelvis anbringar den mot en s. k. palmett, en efterbildning af ett solfjädersformigt palmeblad; en sådan kan man göra själf af någorlunda styft papper, som man på lämpligt sätt veckar i den angifna formen och nedtill förser med ett i papp eller trä imiteradt bladskaff.

Af det i växtväg hittills föreslagna framgår, att den tillämnade buketten redan utrustats med ett och annat hjärtare kontrasterande färgparti, men är man ej nöjd härmed, utan vill gifva den ett ännu lifligare utseende, kan man färga några af gräsens vippor i grönt, rött, gredelint etc. medels lätta anilinfärger, som fås på apotek eller i färghandel. Därjämte kan med ypperlig verkan en vacker fjäder placeras midt i gruppen.

Mycket verkningsfullt är det att med buketten införliva några mera presentabla företrädare af insektsvärlden. En liten röd *nyckelpiga* tager sig bra ut på ett blad, liksom i allmänhet större och mindre skalbaggar, af hvilka det gifves ett stort urval både hvad form och färg beträffar; exempelvis kunna nämnas den blåsvarta *tordysfeeln*, den bruna *ollonborren*, den gröna *jordlöparen* jämte många andra i skog och på äng förekommande skalbaggar med den vackraste grönbronsade skrud. En fjäril är naturligtvis ytterst dekorativ, om man placerar den smakfullt; af sådan föreslås till användning *nässelfjärilen*, de hvita eller gröngula, som fladdra öfver åkerrenar och ängar, den silkeslena, bruna *sorgmanteln* och den stora, rödprickiga *apollofjärilen*, om man kan komma åt sådana. På en vattenväxt är en *trollstända*, t. ex. en af de hjärt färgade *stickständerna*, som flyga vid dammar och vattendrag, alldeles stilenlig. Man dödar insekten i en vidhalsad s. k. opodeldocsflaska medels ether, hvarmed man indränker en bomullstapp, och ser till, att vagnarna få en naturlig och graciös ställning. Insekten anbringas på växten med litet gummi eller syndetikon.

Kring skaffet på buketten, vare sig den är fäst på en palmett eller nedsatt i vas, knytes sedan i en pryddig rosett ett kulört sidband eller tågor af ett slags hvitgul bast, som tillhandahålles i hvarje blomsterhandel. Eljes duger vanligt papper, t. ex. gult eller skärt, eller också långt gräs, som, ännu färskt och böjligt, knytes rundt om, så godt sig göra låter, för att sedan gulna i solljuset.

I naturligaste sammanhang med frågan om detta slags buketter kan erinras om den på de flesta håll troligen glömda konsten att torka blommor med bibehållande af deras hufvudsakliga färgrikeedom — en riktigt nätt liten konst, som kan bereda både nöje och förtjänst.

Man skaffar sig en låda med skutlock, borttager dess botten och spänner ett fint järnträdsgaller tätt under locket. Sedan tager man så mycket sand, som lådan rymmer, tvättar och siktar den samt slår den i en kittel, hvari den under jämn omröring upphettas och blandas med 12 gr. stearin, om nu sanden antages väga 2 kilogr., hvarvid iakttages, att sanden mätas med stearinet. Sätt därpå lådan med locket nedåt och slå af den beredda sanden ett tumstjockt lager på gallret. Lagg sedan försiktigt in blommorna i lådan och öfverjut dem med sanden, så att den kommer mellan alla blad- och blompartier och växten kommer att ligga i sin naturliga ställning. När lådan är fylld, täcker man dess öppna del med en jämn träskifva och låter den i 48 timmar stå på ett torrt och varmt ställe. Därefter drages locket försiktigt ut, hvarvid sanden får genom gallret borttrinna i ett inunder stående kärl.

Blommorna äro nu torkade med särdeles väl bibehållna färger och låta, utan att gå sönder, lätt binda sig till buketter och kransar, som i åratall behålla sin skenbart friska färging. — Gifvetvis kunna på detta sätt konserverade blommor användas äfven i makartsbuketter, där de presentera sig mycket vackert.

För åtskilliga år sedan gjorde sig, enligt hvad tidningarna berättade, några fruntimmer i södra Sverige en särdeles nätt förtjänst både på den sistnämnda konserveringsmetoden och förfärdigandet af inhemska makartsbuketter. Efterhand synes emellertid den enskilda företagsambeten i detta hänseende helt oförklarligt hafva mattats och dött, hvilket ju är att beklaga och, genom ett uppreparande af minnet, om möjligt att afhjälpa.

Då nu folk alljämt har för sig, att de skola dekorera med torra växter, är det ej ur vägen att erinra om en liten industri, som kan vara både angenäm och vinstgifvande, ifall man sköter saken rätt och äger en smula naturlig smak.

Erny.

I skogen.

*Från världens buller skild, i skogens gömma
en plats jag sökte mig bak bergets klyfta;
här kunde ostörd jag i stillhet drömma
och hän mot högre rymder blicken lyfta.*

*Allt kif om dagens småting fick jag glömma,
hvar fråga, som de världsligt kloke dryfta;
jag kände lif och hälsa till mig strömma,
förmam hvarthän min sträfvan borde syfta.*

*Konvaljen med sin doft, den rena, ljuftva,
framhviskade: "Blif mild, blif god tillika,
blif för ett högre lif beredd och mogen."*

*Från grönlädd fura kuttrade en dufva:
"Lär, mänskobarn, af mig att aldrig svika,
blif öm, som jag, blif kärleksfull och trogen."*

Charlotte Lindholm.

Äktenskapen och — spannmålsprisen.

»Antalet. af äktenskap, som årligen ingås, bestämmes icke af individernas önskingar, utan af stora allmänna fakta, på hvilka individerna ej äga något inflytande. Det är en numera känd sanning, att giftermälen stå i ett olösligt och bestämdt förhållande till spannmålsprisen.»

Ja, så påstår åtminstone den kände national-ekonomen H. T. Buckle.

Ur notisboken.

Kronprinsessan Victoria fyllde i tisdags 32 år. Med anledning därpå flaggades på offentliga byggnader och på i hamnen liggande fartyg. Salut gafs kl. 12 middagen från kastellet å Skeppsholmen.

Damerna på amerikanistkongressen. Det enda kvinnliga inlägget i förhandlingarna på den nyss i Stockholm afhöllna amerikanistkongressen gjordes på sammanträdet i måndags, då fru *Zelia Nutall* från Dresden uppläste en afhandling af en väninna mrs Hemenway i Boston, öfver Mexikós gamla kalendersystem. Författarinnan var genom ett dödsfall, som djupt gripit henne, hennes sons, förhindrad att infinna sig vid kongressen, hvilket gaf ordförandens anledning med några stämmingsfulla ord å kongressens vägnar framföra dess deltagande i mrs Hemenways smärtsamma förlust. Rörande denna dam må särskildt framhållas en sak som äger sitt intresse för oss svenskar: hon är den första, som infört den svenska gymnastiken i sin stat i Amerika.

Ny kakaosort. Ännu en ny artikel har tekniska fabriken Röda korset fört i marknaden. Det är en kombination af kakao och maltos cannabis, men med ren kakaosmak. Denna dryck är på en gång lättsmält, välsmakande och närande och är icke dyrare än de vanliga i handeln förekommande kakaosorterna. Man torde därför med all sannolikhet kunna förespä den nya varan en god framgång i marknaden.

Röda korsets kakao och maltos cannabis äro redan kända i de flesta europeiska land. De ha erhållit ett fördelaktigt omnämnande af dr Frelsen i Antwerpen, som en tid experimenterat därmed, och patenträtten är redan såld i icke mindre än åtta land, nämligen i England, Tyskland, Italien, Spanien, Frankrike, Holland, Belgien och Portugal.

I sitt utlåtande om Röda korsets fabrikat förklarar dr Frelsen, att det är ett »förträffligt näringsmedel och mycket lättsmält, som inom kort tid gifver mycket gynnsamma resultat, och att han med stor framgång ordinerat däraf till personer, hvilka lida af magåkommor, lungdot och blodbrist.»

Vanlig kakao innehåller 26 å 27 % kakaofett, hvilket anses tämligen hårdsmält, då denna nya kakao endast håller omkring hälften fett och därutaf är en del af det lättsmälta hampröfvet, hvars verksamhet mot lungdot varit föremål för flere läkarens utlåtanden. Denna kakao är alltså mera lättsmält än förut kända sorter och håller omkring 25 % af det närande maltsockret.

En moder.

En lifsbild från den nya världen, för Idun

af

Hilma Angered Strandberg.

(Forts. o. slut fr. föreg. n:r.)

»Ja — förstas — nog var jag ansedd, när jag gick ut ur skolan, jag har nog glömt — man glömmet — men — ja, det är ju just här det stoppar för mig,» brast hon ut hjälplöst. »De säga ju alla så mycket utmärktare saker, än jag kan tänka ens — men det är ju inte ens tänkbart, att de kunna hinna med ordentliga kurser — det syns ju på skol-schemat!»

»Ja — ett konstigt land, det här» — sade Nils med en liten egen glimt i ögonen, och så blåste han hela moln öfver Hannas upphettade ansikte.

Så gick sommaren, och de många planerna för egen verksamhet veko mer och mer i bakgrunden. Praktiska sysselsättningar voro omöjliga att täfsla om. Hvar och en hade sin egen lilla metod och brydde sig icke om hur arbetet kom till — bara resultatet blef bra. Det såg så värdslost ut, och Hanna hatade detta arbetssätt — det var ju bara godköpsfasoner. Frisk och stark hade hon blifvit, och lifvet gled fram rätt angenämt, nu sedan de husliga sysslorna voro en gammal vana. Föreläsningar och besök hos några damer, hon lärt känna i staden, fyllde ut tiden. Visst var det tomt ibland — och humöret växlade betydligt — men hade hon icke gjort allt, hvad hon kunnat?

En dag föreslog hr Knudsen, att de skulle spara duktigt i vinter, så kunde hon resa hem till Danmark ett slag i mars. Men Hanna kände rakt ingen håg.

»Jag är inte alls lifvad för att resa hem,» sade hon.

Hvad hösten var praktfull i Longwood! Jätteträden i dungarne lyste rubinröda, eldröda, guldröda — en prakt och ett regn af nötter och kastanjer på marken, som lockade unga och gamla. I den kyliga, rena luften hördes ljud af hundskall och revolverskott många mil öfver fälten. Hanna var ute och

Tandläkare dr Geo. Forssmans Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur

ströfvade med en af kvinnorna, de gingo genom en liten skog och buro lefvande hönor under armarna, hvilka de köpt af bönder. Skrattande försökte de plocka röda bladgrenar till dekorerung för vintern. En bedårande lifsstyrka brusade igenom ådrorna. Hanna måste skrika: Åh—oj! till hvilket den rätt på sak gående amerikanskan genast sade: hur i all världen är det fatt? — fast hon borde begripit det.

Men strax därpå bleknade Hanna. Hon mädde inte bra, och hennes följeslagerska påstod, att hon blifvit förgiftad af löfven. Det vore farligt att handskas med dem. De kastade bort, hvad de samlat, och gingo hastigt hem.

Hanna blef inte bättre, och de började på allvar frukta förgiftning. Allehanda råd följdes, men då det ej syntes hjälpa, lofvade Hanna en morgon, när Nils gick, att hon skulle gå till doktorn under dagens lopp.

* * *

Hon stod på verandan, när han med ovanlig fart vek om hörnet till tomten midtemot. Hon rörde sig ej — och då han kom riktigt nära, såg han i det dröjande dagsljuset, att hon var blek, och att ögonen lyste. Så rädd hade han icke varit på mången god dag, han slängde igen grinden och flög upp för trappstegen, andlös och med vidöppna ögon.

»Hvad är det — är det farligt, Hanna?» Hon bara såg på honom. Så gingo de in genom dörren, in i rummet, bort till fönstret, där cypressernas mörka linier skönjdes långt, långt borta.

Där tog hon hans ansikte mellan sina hän-

der och bara såg och såg — att hon hade hjärta att skrämna honom så! — han var nästan halfdöd vid detta lag.

Så lutade hon sig mot hans hufvud och hviskade i örat: »kan du — kan du inte gissa?»

Men Nils stod och stirrade oskyldigt — nä — näj — det kan jag visst inte. Hannas uttryck hade lugnat honom.

Då brast det löst. Hon ruskade honom i armarna som en barnunge i öfvermått af raseri eller glädje och riktigt skrek:

»Nils — det finns inte maken till dig — kan du inte förstå, — ska jag behöfva säga dig det? — han sa' — först blef jag som döf och blind — och se'n trodde jag, jag skulle dö af glädje!»

Den kvällen blef det hvarken tidningar eller cigarrer af — knappt mat, och diskarna staplades upp i en hög för morgondagen. Det sken lycka ut ur Nils' tåliga anlete — han gick och hvisslade och smånygnade.

»Hanna du — jag far in och skaffar mig kvällsarbeta — det är nog bäst jag reser med första tåget i morgon bittida...»

Hanna skrattade sakt. Hon satt på soffan och såg lycklig ut — och så besynnerligt fridfull och lugn.

Fram och tillbaka spatserade han, svängde sig om på klacken — han hade ingen ro — kom och satte sig bredvid Hanna och talade oupphörligt.

»Kära, hur ska det gå? Tänk hur ditt lif blir nu igen?»

Hon bara nickade — och strålade.

»Det ska bli annorlunda — det ska bli annorlunda — du ska få se — nu ska jag läsa och gå på i vinter, — så är jag färdig.»

Han såg på henne och förstod till hälften. »Ja Hanna» — han hviskade barnsligt och lutade sig mot hennes axel — »jag längtar — men bara, bara det inte...»

»Dör menar du?» afbröt hon med hög röst och sköt honom litet ifrån sig — »nej — det dör inte Nils — det ska lefva — jag känner det — det blef till i min kamp — åh, kan du inte se, att jag fått mitt? Har det inte kommit som ett stort, stort svar? Du vet inte, hvad jag genomlevat i dag — jag riktigt tog afsked af mig själf, och så fick jag en sådan frid. Det jag inte dög till — det ska det uträtta — kanske — åh, jag ska vara så på min vakt — inte låta det glida från mig — det ska förstå — det ska lära mig, ser du — Nils» — brast hon ut så gränslöst jublande — exalteradt. »Jag är så lycklig, att det ska födas till allt det här nya — Nils — jag älskar Amerika — du vet inte,» — hon snyftade, — »det är just det, att jag har älskat det — men jag förstår det inte — jag är inte vuxen det — men nu ser jag min väg — Det ska få välja mellan gammalt och nytt — jag hade intet val — ack, mitt barn!»

Innehållsförteckning.

Frances Willard; »Amerikas okrönte drottning», af L. S. (Med porträtt.) — Till en ung flicka med Andersens sagor; poem af Curt Thelander. — Blyghet; af Ellen Bergström. — Ett Karlbergsminne; fragment af Mari Mihl. — Läkarehonorar; några siffror och en uppmaning. — Att tvätta med luft. — Blomsterfunderingar på höstidan; en vacker hemindustri; af Erny. — I skogen; poem af Charlotte Lindholm. — Åktenskapen och — spannmålsprisen. — Ur notisboken. — En moder; en lifsbild från den nya världen, för Idun af Hilma Angered Strandberg. (Forts. och slut.) — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Lilla bölja, pigg och klar, Hvarför slog du nyss mot stranden? Männe det en maning var, Skrifven i den hvita sanden, Att me'n än i sommarglans Du och dina systrar leka, Du vill till en böljedans Män'skobarn, som ännu tveka, Locka ut? Fast någon gång Du i våldsamt uppror brusar, Blir din vrede dock ej lång; Lagnad du oss åter tjusar. Och vi gunga på din rygg, Glömmande att du var stygg.

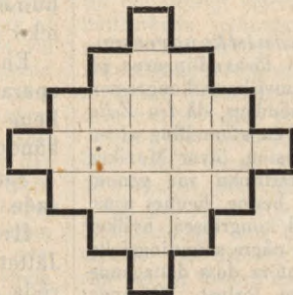
Julen väntar. Stig uti! Jag nu på en utflykt bjuder. Önskar lifdigt den må bli Angenäm. Ett valdhorn ljuder Muutert i den stilla kväll; Eller är det kanske näcken, Som sig hvilat på en håll Borta där inunder häcken, Och hvars harpas trollmusik Klingar öfver spegelvirk? Lika godt, vi göra nu Innan nattens skuggor falla, En mitt hela jag och du. Ja, här fins visst plats för alla, Och till sjös det går galant Gissa gåtor — icke sant?

Först mig säg hvad kan du få Om du landar där vid stranden? Djur som betar gräs och strå Sillsamt invid dikesranden,

Samt ett annat litet djur, Listigt nog till sin natur. Vatten, hvilket ej är stort, Men dess mera rikt på sälta. Hvad som växer vid din port. Hvad en hvalfisk mäktar valta. Hur såg kvinnan ut, må'n tro, Som en klen diet måst' föra? Hvarest bör man ha en bro, Om man ej vill krokväg göra? Liten byting som ej skäms Att på din bekostnad sko sig Nu en prydnad för dig nämns Rutig, randig eller rosig. Hvad ditt namn, ja, och din rang Kanske är från dina fäder. Hvad du icke gör ur hamn Om det blifvit stormigt väder. Något hvars mission det är Skilda delar sammanhålla. Hvad ibland rätt stort besvär För sin väktare kan vålla. Säg mig, hur den sparris var, Som du re'n i maj fick spisa? Nej, nu finnes intet kvar, Och jag slutar tvärt min visa.

S. L.

Diamantgåta.

1) Bokstaf, 2) adjektiv, 3) Svårt att träffa, 4) svenskt helgon, 5) urkund, 6) pronomen, 7) bokstaf.

Kalla K.

Charader.

1.

Mitt första bland husdjuren finnes. Mitt andra som tilltalsord användas plär. Mitt tredje förvisso du minnes, Ty det ibland lena vokalerna är. Mång' springare god, af ädel stam, Mitt hela kan säkert visa fram.

John.

2.

Mitt första, omvänt, kläder En hvar med garfvadt läder. Mitt andra en och hvar Af oss — tyvärr — nog har. Mitt tredje bör du göra, Fast otack du får höra. Mitt fjärde, omvänt, bör Du alltid helighålla. Mitt hela oftast gör En herre till en en nolla. Det har sitt tyranni, Det måste erkänt bli.

Bokstafsgåta.

a	a	a	a	a	a	a	a	a	a
a	b	c	d	e	e	e	e	e	e
e	e	e	e	f	g	g	g	g	g
h	h	h	i	i	i	i	i	i	i
k	k	k	l	l	l	l	l	l	m
m	m	m	n	n	n	n	n	n	n
n	o	o	o	o	o	o	o	o	p
p	p	r	r	r	r	r	r	r	s
s	s	s	s	s	s	s	s	s	s
t	t	t	t	t	u	x	å	ö	

Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en svensk konstnär och slut-

bokstäfverna namnet på ett hans arbete.

Orden äro:

- 1) En hednisk gud.
- 2) Fortida konung.
- 3) Adjektiv.
- 4) Asiatisk stad.
- 5) Ord betecknande något utmärkt.
- 6) Musikterm.
- 7) Något högt.
- 8) Samling individer.
- 9) Benämning på en af rättvisans utöfvare.
- 10) Namn på en person, känd från franska revolutionen.

Versgåta.

Följande ord, rätt ordnade, bilda fjärde versen ur ett poem af en nutida skald: vinkar — höjs — skall — den — stunder — en minnets — i — när — barndomshem — som — dina — stjärnor — af — det — böjs — natten — i din mörka — stå — ditt — klarast — mot — ande — är — blickar — då.

Lösningar.

Logogryfen: Snusdosa; nasus, nos, nosa, snusa, dans, soda, du, dun, uns, duns, os, as, sund, ans, sus, dus, nu, snus, sand, don, aas, ond, sans, and, susa, sond, sno, so.

Palindromen: Rutan — natur.

Ifyllningsgåtan: Järnbruk — herrgård. 1) Järnrod, 2) egenkär, 3) ritbyrå, 4) nyptång, 5) blåsrör, 6) rönnbär, 7) utbygge, 8) kalesch.

Arbetsgåtan: Timpellänningar. 1) Peene, 2) äta, 3) ripa, 4) april, 5) prima, 6) ring, 7) emma, 8) Lena.

